



De Kraaien gaan hun nest verlaten

Een mooi hockeycomplex, ondanks hobbels en tegenwind

Voor Z.H.C. De Kraaien gaat binnenkort een lang gekoesterde wens in vervulling: een splinternieuw onderkomen met een grotere capaciteit. Het hockeycomplex komt op Sportpark Het Fortuin in Zaandijk en zal worden voorbereid door Adviesburo R.I.E.T. uit Bunnik. Het architectenbureau studioKRAMER bouwt het duurzame clubhuis in Zaanse stijl met moderne materialen.

Auteur: Sylvia de Witt

De 95 jaar oude hockeyvereniging Z.H.C. De Kraaien, nu nog gevestigd in Wijdewormer, wilde al heel lang verhuizen naar een centrale plaats in Zaanstad. Allereerst omdat het een Zaanse hockeyvereniging is (95 procent van de leden woont in Zaanstad), maar ook omdat ze wil groeien naar zo'n duizend leden. En dat was op de huidige locatie onmogelijk. In oktober 2015 begon het balletje voor een nieuw hockeycomplex te rollen, toen de gemeenteraad Pim Wiersma, procesmanager Domein stedelijke ontwikkeling en programmamanager Sport, via verscheidene moties verzocht te

onderzoeken wat de mogelijkheden hiervoor en de kosten ervan zouden zijn. Bij een van de laatste moties werd door de raad een locatie aangewezen op een volgens Wiersma wel heel bijzondere manier. 'Normaal gesproken stelt het college van B en W een besluit op over een locatie en legt dat dan voor aan de raad. Maar in dit geval ging dat heel anders. Via een motie, waarin alleen de antwoorden op de vragen van de raad stonden, kwam dit naar voren. Vervolgens stelde de raad de locatie vast en gaf de raad het college van B en W opdracht om het besluit van de raad over te

nemen. Het is dus geen collegebesluit, maar een raadsbesluit. Dat is uniek.'

Omwonenden en natuurliefhebbers

Het nieuwe hockeycomplex van De Kraaien zal gebouwd worden op Sportpark Het Fortuin in Zaandijk en krijgt straks een clubgebouw van zo'n 750 m², twee watervelden, een zandveld, een pannakooi en een skatebaan. De jeugdonthoofdingsplek (JOP), een stalen huisje dat er al stond, verhuist naar een andere plaats op het terrein. Zoals bij veel nieuwbouwprojecten het geval is,



7 min. leestijd



heb je mensen die er blij mee zijn, maar zijn er ook fervente tegenstanders. Er is intensief overleg geweest met de omwonenden om te komen tot een weloverwogen ligging en ontwerp van het complex. Er is consensus bereikt wat betreft de inrichting.

‘De omwonenden waren in eerste instantie helemaal niet zo blij met dit hockeycomplex’

Wiersma: ‘De omwonenden waren in eerste instantie helemaal niet zo blij met dit hockeycomplex. Ze zijn er nog steeds geen voorstander van, maar kunnen wel leven met het ontwerp zoals het er nu ligt. Naar aanleiding van een bewonersavond waarbij landschapsarchitect Liesbeth van Rijnsbergen van R.I.E.T. en ik aanwezig waren, is het definitieve ontwerp op een aantal punten aangepast, om tegemoet te komen aan hun wensen. Zo komt er een groene grondwal van zo’n drie meter hoog, compensatie voor water en eerder gekapte bomen en besteden we extra aandacht aan de veldverlichting in verband met mogelijke lichtoverlast. Het terrein was eerst 28.000 m² groot, maar omdat de bewoners een aantal wensen en eisen hadden, waaronder dus de VNG-afstanden voor licht en geluid, is het plangebied groter gemaakt en heeft de gemeente er 10.000 m² van Rijkswaterstaat bij gekocht. Een aantal bewoners grijpt echter alles aan om nog steeds bezwaar te maken.’

Braakliggend terrein versus natuurgebied

Na de afbraak van het schoolgebouw, tien jaar geleden, lag dit terrein braak. Het werd in de loop der jaren overwoekerd door groen. De bewoners zagen het volgens Wiersma als natuurgebied, terwijl de gemeente het meer zag als een braakliggend terrein waar voorlopig nog niets mee werd gedaan. ‘De gemeente wilde er uiteindelijk wél wat mee, want het had een maatschappelijke bestemming. Alleen was het de vraag wanneer.’ Het terrein waar het nieuwe hockeycomplex moet verschijnen, ligt nabij het Natura 2000-gebied



Pim Wiersma



Ton de Kroon



Paul Kramer

polder Westzaan, een beschermd gebied voor flora en fauna. De gemeente voerde de afgelopen tijd diverse flora- en faunaonderzoeken uit, waarover de Vogelbeschermingswacht Zaanstreek niet zo te spreken is. Het stoort de vogelbeschermers dat er wat betreft de verlichting alleen is gekeken naar de invloed daarvan op het Natura 2000-gebied op 260 meter afstand, terwijl een direct aangrenzend gebied ten westen van Het Fortuin buiten beschouwing is gelaten.

Het is heel moeilijk, zo niet praktisch onmogelijk, om iedereen tevreden te stellen in een dichtbevolkt land als Nederland. Het nieuwe hockeycomplex is in ieder geval een heel mooie toevoeging voor de gemeente Zaanstad, die het belangrijk vindt dat alle inwoners kunnen sporten.

Wiersma: ‘Met de Routekaart Buitensport hebben wij een route uitgestippeld voor toekomstbestendige buitensportaccommodaties. Dit resulteerde de afgelopen jaren al in een aantal gloednieuwe buitensportaccommodaties, en de realisatie van de accommodatie van hockeyvereniging De Kraaien draagt bij aan deze basisinfrastructuur.’

Gefaseerd voorbelasten

Adviesburo R.I.E.T. uit Bunnik gaat de hockeyvelden voorbereiden: twee watervelden en één zand-ingestrooid veld. Omdat het een zeer zettingsgevoelig gebied betreft met wisselend terrein en hier en daar een zachte bodem, zal het de komende maanden eerst worden voorbelast. Uiteindelijk kan er dan volgens Ton de Kroon, projectleider sport en cultuurtechniek bij dit bureau, volgend jaar met de bouw worden begonnen.

‘Sommige delen van het gebied zijn voorbelast en al stabiel, omdat er ooit een schoolgebouw stond. Maar er zijn ook delen die nog zo zacht zijn als boter en waar het water bijna op maaiveldniveau staat. We gaan de zaak gefaseerd voorbelasten, zodat er stabiliteit ontstaat en we daar ook zettingsvrij kunnen bouwen. We gaan deze delen voorbelasten met zand in verschillende lagen over verschillende periodes. Ook de oude sloten die door het terrein lopen, dienen extra te worden voorbelast. En er komt een tracé voor de nieuwe persrioleringsleiding die moet worden omgelegd. Het omleggen van de rioleringsleiding is de eerste stap. Wanneer die is omgelegd, kunnen we eigenlijk pas gaan bouwen en het resterende deel voorbelasten. Dat maakt het wel complex.’

Groot waterreservoir

Het aanwezige slootwater is brak en kan niet worden aangewend voor beregening. Daarom is door R.I.E.T. bij de hockeyvelden een groot waterreser-

voir ontworpen van meer dan 200 kuub, waarin water kan worden opgevangen dat gerecycled steeds opnieuw op het veld gespreeid kan worden. 'Het water dat op het foliedicht aangebrachte veld valt, vangen we af en brengen we via drainage naar de put. Daar wordt het opgepompt in het waterreservoir, waar een soort filtersysteem zit dat de waterkwaliteit behandelt en bijhoudt. Wanneer er gehockeyd wordt, worden de velden met water uit het waterreservoir besproeid. Als het regent, vangen we dit regenwater ook af en kunnen we het opnieuw gebruiken voor de beregening van het veld.'

'Maar er zijn ook delen die nog zo zacht zijn als boter en waar het water bijna op maaiveldniveau staat'

Deze zomer wordt begonnen met het voorbelasten van de terreingeedeeltes. In de zomer van 2019 wordt het eerste deel van het complex aangelegd: de twee watervelden en het clubgebouw. Van de winter van 2019 tot de zomer van 2020 zal het laatste veld worden ontwikkeld, omdat dit in het slechtste deel van het perceel ligt.

'Dit moet het langst voorbelast worden,' gaat De Kroon verder. 'We hebben het project opgedeeld als een tweetrapsrakiet: eerst bouwen we veld 1 en 2, daarna het clubgebouw en vervolgens bouwen we pas veld 3, zodra hier alle zettingen hebben plaatsgevonden. Langs de velden wordt overal led-sportveldverlichting aangebracht en ook het clubgebouw wordt duurzaam. Uiteindelijk vallen alle puzzelstukjes in elkaar en wordt dit project voor de gemeente Zaanstad een mooie opsteker.'

Het dak bepaalt de Zaanse stijl

Aan het Zaanse architectenbureau studioKRAMER de eer om een stijlvol clubhuis op het complex neer te zetten. Eigenaar Paul Kramer lanceert op onregelmatige basis stedenbouwkundige, architectonische of landschappelijke ideeën, die in zijn ogen de ruimtelijke kwaliteit en identiteit van de Zaanstreek kunnen versterken. En hij vindt dat

bouwen mooier en duurzamer kan, mét behoud van karakter.

Paul Kramer: 'We zitten in een prachtig gebied; daar begint het mee: midden in nat veenweidegebied, wat zeldzaam is en deze streek karakteriseert. Daar mogen een paar mooie hockeyvelden komen en een clubhuis. Het uiterlijk van het clubhuis heb ik gebaseerd op de oude Zaanse schuren die hier ooit stonden voor de houtzagerijen en molens. De opzet bestaat uit een heel langgestrekt dak op houten spanten, waaronder het clubhuis zich ontvouwt. Het is vooral het dak dat de Zaanse stijl bepaalt. Het is vijftig meter lang en bedekt met rode pannen, met windveren aan de kopgevels en op houten spanten. Dát zijn de historische elementen die je veel op schilderijen ziet. Maar het wordt ook een gebouw uit 2019, dus onder het dak wordt het gebouw modern met veel glas en moderne materialen.'

Nee, de kleur van de gevel wordt niet groen, antwoordt hij resoluut op mijn vraag. 'Over Zaanse groen is veel te zeggen, vooral dat het door de eeuwen heen heel veelkleurig was.' De gevel zelf is nog niet helemaal uitgekristalliseerd; het ontwerp verkeert nog in de fase waarin er nog van alles uitgezocht moet worden. 'Maar op dit moment bestaat die uit metselwerk en zwarte delen, passend bij de schuur. Vroeger werden die schuren namelijk zwart geteerd; dat komt hierin terug.'

De robuuste eenvoud van een Zaanse schuur

Het clubhuis wordt zo'n 750 m² groot en Kramer kreeg van de gemeente Zaanstad opdracht om zonder gasaansluiting te bouwen. Kramer gaat met warmtepompen aan de slag en vanzelfsprekend komen er ook zonnepanelen. 'De energieprestatie is nog niet allemaal uitgerekend. We weten nog niet precies hoever we komen, maar zowel de club als de gemeente heeft een hoog ambitieniveau. De daarvoor benodigde financiering moet met contributies en dergelijke bij elkaar gesprokkeld worden en dat is best ingewikkeld. Maar geld is niet het enige wat telt; er zijn meer randvoorwaarden, vragen als: wat wil de club, hoe past het in de smalle beschikbare strook en welke sfeer wordt gezocht? Geld is één van de dingen die bepalen wat je kunt maken, maar in de beperking kunnen soms heel interessante dingen ontstaan. Je weet dat van tevoren, dus ik ben begonnen met een simpele opzet die goed uitvoerbaar is. Dat hoort ook bij zo'n opdracht.'

Op de fiets

Dit is voor Kramer het eerste clubhuis dat hij gaat bouwen, en ook nog eens een clubhuis voor zijn

'Geld is één van de dingen die bepalen wat je kunt maken. In de beperking kunnen soms interessante dingen ontstaan'

eigen hockeyclub. 'Alleen dát is al leuk!'

De club gaat niet voor niets verhuizen, vindt hij. Het huidige clubhuis dateert uit de jaren 60 en is destijds wel leuk opgezet, maar behoorlijk verlopen geraakt in al die tijd. Omdat men al jaren hoopt op een verhuizing, wordt het clubhuis niet meer goed onderhouden. De huidige locatie ligt ver weg; Kramer moet zijn dochtertje drie keer per week brengen en halen. Het nieuwe complex is veel beter bereikbaar; dan kan zij op de fiets gaan. In hoeverre krijgt hij de vrije hand voor zijn ontwerp?

'Ik heb heel veel vrijheid. Maar de club bestaat nu 95 jaar en een deel van de clubleden is kritisch en wilde eigenlijk niet weg van de huidige plek. Mijn grootste opdracht is dan toch: neem die vertrouwde Kraaien-sfeer mee. Het is een kleine, hechte club, die misschien bang is zo'n modern kaal en koud clubgebouw te krijgen. Daarom heb ik als Zaanse schuur als thema gekozen. Het is een hele eer dat die kritische Zaanse club erg blij zijn met het huidige ontwerp!'



Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-7530